

Berzsenyi Dániel

1776. május 7-én született a Vas megyei Egyházashetyén Berzsenyi Dániel, a magyar nemesi költészet egyik legnagyobb képviselője, a magyar „Horác”, evangélikus nemesi családban.

Ellentmondásos adatok vannak arról, mikor kezdte tanulmányait Sopronban, az evangélikus líceumban. Feltehetően 1788-tól 7 évet töltött itt, megszakításokkal. Tanára, Mesterházy Nagy János, apjának írta. „A’ Dániel deák a1 vacatio utánn feljövén, egynyihány napig rendesen és jól viselni láttatott magát-örültem rajta igaz szívemből”. Később panaszkodott rá, mert nem járt az órákra és a templomból is elmaradt. Az ötödik évben azt üzenté Berzsenyi: „ ő többé oskolába nem jön: hanem katonává fog lenni”. Ez rövid ideig tartott (1793). Nehezen tudott alkalmazkodni az iskola rendjéhez, és sűrűn mondott ellent a szokásoknak. Ezt az iskola évkönyvébe beírt (Ovidiustól származó) mottója is mutatja „*Látom és helyeslem a jobbat, de a rosszabbat követem*”. Bár a fegyelmet nehezen tűrte, mégis itt szerezte műveltsége alapjait. 1788-tól előkészítő iskolába (donatista), 2-2 évig grammatikai és syntaxis osztályba járt és a retorikából maradt ki 1795 júliusban, ezt írták a neve mellé: 1795 júliusában távozott: joggyakornok vagy gazda lesz,- erkölce nem volt megnyerő”. Bár sosem fejezte be tanulmányait, a soproni évek mély benyomást tettek rá. Sok könyvet olvasott a kor fontos tárgyaiból, a latin és a német nyelvet kiválóan megismerte.

Kazinczynak írta Berzsenyi 1811-ben a soproni évekről: „Én egy koruim között legelső magyar tánczos voltam, lovat, embert, asztalt által ugrani nékem játék volt. Sopronyban magam tizenkét

németeket megvertem, és azokat a város tavába hánytam, és az én első szeretőm az én karjaim között elalélt.”

A líceumi Soproni Magyar Társaság, az első magyar nyelvű diák önképzőkör alapító tagja volt Kis Jánossal együtt, és a könyvtár egyik legszorgalmasabb olvasója. Még 1798-ban is könyvet kölcsönzött a Magyar Társaságtól, melynek 1803-ban levelező tagja lett. 1799-ben feleségül vette Dukai Takách Zsuzsannát. A visszavonultan élő birtokos költői tehetségét a szomszéd faluban lelkipásztorkodó Kis János, egyik gyermekének keresztapja fedezte fel 1803-ban, miután évszámra magának írogatott verseit - erős lelkitusa után - megmutatta neki. Elküldte Berzsenyi néhány művét Kazinczy Ferencnek, aki lelkesedett értük, s írásra biztatta Berzsenyit. Általa lett Berzsenyi országszerte híres ember. Költői érdemeiért még táblabírává is megtették. A vidéki nemes értetlenül fogadta a dicsőséget. Katolikus kispapok adták össze a pénzt arra, hogy kiadják a lutheránus földesúr verseit. 1813-ban jelent meg az első kötete. Jelentős vagyona ellenére paraszti egyszerűségben élt, nála is igénytelenebb nejevel. Emberi és művészi konfliktusai is életviteléből adódtak. 1817-ben a Tudományos Gyűjteményben kapott egy kritikát Kölcseytől, amit igazságtalannak érzett, utána már nem sok verset írt, a tudomány, az esztétika és az irodalom felé fordult. Depresszió, idegroham gyötörte, ebben az időben bezárkózott. Még visszalátogatott Sopronba és közel 2 évig élt itt a Kis Pócsi utca Nr. 572 alatt (ma Pócsi utca 12.) Az itt töltött idő jó hatással volt rá, egészsége helyreállt, búskomorsága enyhült. Fiai is itt tanultak a Líceumban, 1821 júniusában jött utoljára látogatóba hozzájuk.

A Széchenyi család révén is kapcsolatban állt meggyénkel, ódában köszöntötte Széchenyi Ferencet és több levelet is írt fiának, a legnagyobb magyarnak. Pesti utazásai során rajongói mogorva, a nagyváros zajától, fényeitől megszedült emberrel találkoztak. Csak lassan közeledett ismét a nyilvánossághoz, miközben sokat tanult, csiszolta műveltségét. Romantikus költészetét - különösen ódáit - látszólag antik minták inspirálták. 1830-ban az Akadémia soraiba fogadta, s annak haláláig tagja volt. 1836. február 24-én hunyt el Niklán.

Sopron őrzi Berzsenyi emlékét.

A Pócsi u. 12. szám alatti táblán ez a felirat olvasható:

„Ebben a házban lakott Berzsenyi Dániel a nagy magyar költő 1819 és 1820 telén.

Emlékére állította 1962-ben a Berzsenyi Gimnázium, készítette Szakál Ernő szobrász.”

Az Evangélikus Líceum (ma Berzsenyi nevét viseli) homlokzatán (Széchenyi tér 11.) Berzsenyi Dániel emléktáblája található:

„Ennek az iskolának a növendéke volt 1788-tól 1795-ig nagy költőnk Berzsenyi Dániel.”

A reliefeket az intézet akkori rajztanára, Merész Károly készítette, a kőfaragó munkát Mechle

Béla, a galvanizálást Renner Gyula és Renner Kálmán végezték. Az 1936. június 7-én tartott ünnepségen az emlékbeszédeket Kapi Béla püspök, Németh Sámuel igazgató és Mikola Sándor öregdiák tartotta.

Irodalom:

Sarkady Sándor (szerk.): Aranykönyv 2000. Sopron: Quint Reklámügynökség, 1999. p.50-51.

Kelényi Ferenc: Berzsenyi és Sopron In: Soproni szemle 15. évf. 4. sz. (1961). p. 289-307.

Baksa Péter (szerk.): Szülőföldem szép határa!: Győr-Moson-Sopron megyei irodalmi olvasókönyv. Győr: Hazánk Könyvkiadó, [2004]